

BLAADJE 24-2

44e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

Denkt u aan de
contributie voor
2024!

KNNV Afdeling Amsterdam

Vereniging voor natuurliefhebbers en natuurbeschermers

BESTUUR

Voorzitter

Vacant

voorzitter@amsterdam.knnv.nl

Secretaris

Carla Kuit 06-23234518

secretaris@amsterdam.knnv.nl

Penningmeester

Fons Bongers 06-57623212

penningmeester@amsterdam.knnv.nl

Algemeen bestuurslid

Christiane Baethcke 06-13580780

c.baethcke@gmail.com

Algemeen bestuurslid

Hanny van Wijgerden 06-51564312

Natuurhistorisch secretaris

Vacant

Publiciteit

Els Trautwein 06-12635919

els.trautwein@gmail.com

Webmaster

Christiane Baethcke 06-13580780

c.baethcke@gmail.com

Ledenadministratie

Anja van der Lingen 06-29891797

ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Nieuwsbrief

Vacant

Redactie 'Blaadje'

Tobias Woldendorp **kopij** 06-52143646

t_woldendorp@kpnplanet.nl

Rob van Dijk **afbeeldingen**

06-15080269 info@dijkenco.nl

Sluitingsdatum

Blaadje 1 15 januari 2024

Blaadje 2 15 april 2024

Blaadje 3 1 juli 2024

Blaadje 4 15 oktober 2024

Lezing- en excursie programma

Carla Kuit, Gerard Schuitenmaker,

Wendy Bach Kolling en Geert Timmermans

Teksten over deze activiteiten 2 weken

voor sluitingstijd inleveren bij Geert

Timmermans 06-41821601 harmat4@

xs4all.nl

www.knnv.nl/amsterdam

Coördinator werkgroepen

Chris van Haagen 06-11853999

chrisvanhaagen@gmail.com

Plantenwerkgroep

Peter Wetzels 020-6928352

planten@amsterdam.knnv.nl

Paddenstoelenwerkgroep

Christiane Baethcke 06-13580780

paddenstoelen@amsterdam.knnv.nl

Insectenwerkgroep

Chris van Haagen 06-11853999

Muurplantenwerkgroep

Peter Wetzels 020-6928352

muurplanten@amsterdam.knnv.nl

Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen

Geert Timmermans 06-41821601

vissen.amfibieën.reptielen@amsterdam.

knnv.nl

Mossenwerkgroep

Floris van Rhijn 06-43021463

Werkgroep Stadsnatuurbeheer

KNNV-Amsterdam

Jan Willem Wertwijn

knnv.stadsnatuurbeheer@xs4all.nl

Nachtvlinderwerkgroep

Edo Goverse 06-57616249

nachtvlinders@amsterdam.knnv.nl

Forensische ecologie werkgroep

Lidy Zienstra forensische.ecologie@amsterdam.knnv.nl

Projectgroep Minicursussen

Finette van der Heide 06-10530642

f.v.d.heide13@kpnplanet.nl

Opzegging Lidmaatschap

vóór 01-11-2023 schriftelijk of per e-mail bij

de ledenadministratie KNNV A'dam

Rekeningnummer

NL91 INGB 0003506096 t.n.v. KON NED

NATUURHISTORISCHE VER AFD

AMSTERDAM

Postadres Schoolweg 15, Ouderkerk a/d

Amstel

Locatie Blokhut bij DNO, Kruislaan 126, via hoofdingang op de ronde rijroute 2de pad rechts.

Tramlijn 19, halte Kruislaan en buslijnen 40-41 en 322-327.

facebook: knnv Amsterdam

Inhoud

Van het bestuur	4
Redactioneel	5
In memoriam Joost Kazus (* 13 augustus 1948 † 3 januari 2024)	6
Zorgeloos genieten, natuurboeken en hun schrijvers	7
Stinsenplanten-excursie naar Beeckestein 30-3-2024, onder de zeer deskundige leiding van Hein Koningen.	8
Jaarverslag 2023 Werkgroep Vissen, Amfibieën en Reptielen (VAR)	10
Amstelveen koester uw ringslangen!	13
Het Amsterdamse Bos vergooit zijn toekomst!	18
Jaarverslag KNNV Insecten Amsterdam 2023	19
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 2e kwartaal 2024 en 3e kwartaal 2024	21

Omslag voorkant: Smalle ijzervaren Amsterdamse Bos Foto Hein Koningen

Omslag achterkant: Veldkrekel (2024 jaar van de Veldkrekel Foto Zhabmpton Site Naturalis

Van het Bestuur

Heeft u dat nou ook wel eens? Is de winter voorbij, worden de avonden langer waarop je het veld in kan! Je maakt plannen voor de zondag. Op de zaterdag plan je huiselijke klussen zoals de pergola recht zetten, de garage opruimen en boodschappen voor de week doen. Familiebezoek en ander activiteiten met het gezin. Dan eindelijk is het zondagmiddag. Lekker naar buiten! Ik mag los. Maar heftige buien trekken over het land. De windvlagen slopen ons tuinmeubilair. Hagel klettert op straat. De temperatuur keldert en je verliest elke neiging om de deur uit te gaan. Gelukkig is daar de KNNV, de enige Koninklijke Natuurvereniging! Stukjes moeten geschreven, statutenwijzigingen uitgezocht. De financiën moeten op orde! Rekeningen betaald en contacten onderhouden. Voor drie bijeenkomsten de datumprikker ingevuld. Samenwerking met een buur-afdeling: ja leuk, gaan we doen. De bijeenkomst voor de nieuwe leden moet georganiseerd. Quiz gemaakt, de boot moet besteld. En ook heeft Blaadje een stukje nodig "Van het bestuur". Ja het bestuur verzorgt veel organisatorische klussen. Zorgt dat er geld binnen komt om alles te financieren. Gesteund door de mensen van de werkgroepen, de ledenadministratie, de communicatie en Blaadje. Heerlijk om er aan mee te kunnen werken.

Maar om vijf uur is de rust weergekeerd. Op naar het kantoor van PWC in de Riekerpolder. Gewoon tussen de gebouwtjes de telescoop op het statief en richten op een nest dat de afgelopen drie jaar door een havikpaar is gebruikt om jongen groot te brengen. Even voor uw duidelijkheid: het gaat hier niet om een groot diep donker bos. Nee, we staan in de late middagzon, midden op een rustig wandelpad. Wandelaars groeten je vriendelijk. We kijken naar een nest op een hoogte van ongeveer 18 meter, ook zonbeschenen. Het nest is dit vroege voorjaar gerepareerd door de volwassen haviken. Ze hebben een flinke laag takken geknutseld op het platform dat overbleef van het mooie nest van vorig jaar, nadat de vier uitgevlogen jongen er een grote bende van hadden gemaakt. Met een mooi hoge rand waardoor een diepe nestkom ontstaat. Daar worden de eieren gelegd en uitgebroed. Vooral door het vrouwtje. Maar zij moest even drinken en haar vleugels strekken. Toen mocht de man. Trots als een pauw zit hij op het nest. Na een half uur komt mevrouw terug om haar broedrol weer op te eisen. Hij weet dat ze anderhalf keer zo zwaar en drie keer zo sterk is. Hij maakt plaats. Zacht voorover vleit ze zich over de eieren. Precies op dat moment kijken we door de telescoop. Heeft u dat nou ook wel eens. Heerlijk geklust voor de KNNV. En omdat het regende kwamen we precies op het juiste moment aan bij PWC. Dat de natuur er met slecht weer voor zorgde dat we het ruigste, liefste moment in het leven mochten aanschouwen.

Namens het bestuur, Fons Bongers

PWC. Man vliegt niet af op 03-05-2022; foto Fons Bongers

Redactioneel

Twee vliegen in één klap. Tijdgebrek noopt mij om het redactioneel en een beknopt excursieverslag van de Vroegevogeltocht op 6 april samen te voegen. Nadat we traditioneel om 05.30 aan de voet van de Nesciobrug hadden verzameld, togen we met zijn zessen op pad, Het weer zat in ieder geval mee, nu nog leuke soorten.

Het was donker en windstil, maar door dat laatste hadden we erg veel last van het verkeer op de A6. Toch wisten al vrij snel enkele blauwborsten boven de geluidshinder uit te klimmen en we genoten van hun ijle belletjes en metalige riedeltjes. Al snel lieten ook rietzanger en massaal de Cetti's zanger zich horen. De laatste zit tegenwoordig toch in elke plasdraszone rond Amsterdam en levert een niet te missen harde korte zang, die zich wijd over het water verspreid.

Bij het PEN-eiland wilden we ondanks de natheid even het bos inlopen om te kijken of we nog iets bijzonders zouden horen of zien. Behalve veel tiftjaf en zwartkop, waar het mannetje met zijn zwarte kap zich goed liet zien, hoorden we de balts van de dodaars, een hinnekend geluid, tamelijk luid voor zo'n hagelzakje. We wilden nog even bij het nest van de zeearend kijken, verderop, maar de opkomende zon verhinderde dat we ook wat te zien kregen. Langzaam terugfietsend voegden we nog groenling en een voorzichtige fitis ("ik wil wel zingen, maar ik heb niet zo'n zin" wist één van de deelnemers het geluid van de soort te duiden) aan de lijst. In tegenstelling tot vorig jaar zagen we geen ijsvogels bij de ijsvogelwand aan de plas vlak bij de kanaaldijk.

Tobias Woldendorp

In memoriam Joost Kazus (* 13 augustus 1948 † 3 januari 2024)

Voor de KNNV, afdeling Amsterdam heeft Joost veel betekend. Van maart 2000 tot oktober 2004 maakte Joost als secretaris deel uit van het toenmalige afdelingsbestuur. In die periode was hij ook als jurist betrokken bij aanpassingen van de statuten en het huishoudelijk reglement (vastgesteld in 2004) en tot vandaag de dag actueel (!). Een precies en langdurig werk. Hij werkte als jurist bij het toenmalige ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) maar ging daar middels een regeling met vervroegd pensioen, waardoor er veel tijd vrij kwam. Joost zijn interesse was niet alleen gelegen in het juridische aspect van de afdeling maar ook in planten en paddenstoelen, de Nederlandse taal en dan vooral in de woordherkomst (etymologie) van de soortnamen en het precies opschrijven van waarnemingen. Hij was toentertijd dan ook direct enthousiast om als lid toe te treden tot de Commissie Eeuwboek. De commissie had tot taak om te zorgen dat er bij het vieren van het honderdjarig bestaan een eeuwboek met de titel 'De Wilde stad, 100 jaar natuur van Amsterdam' uitgebracht kon worden. Om dit voor elkaar te krijgen heeft de Commissie Eeuwboek ruim drie jaar zeer intensief samengewerkt. Na het verschijnen van het eeuwboek (26 januari 2001) heeft de redactie, mede op initiatief van Joost, nog allerlei leuke 'eigen' natuurhistorische excursies (we konden het niet laten), georganiseerd. Zo hebben we de stinsenflora in Zeeland bekeken, de mergelgroeves in Limburg afgestruind, paddenstoelen in de kasteeltuin van Nyenrode gezocht, de schubvarens op het Stenen Hoofd bewonderd en de veenbesparelmoervlinder en het veenhooibeestje in Drenthe gevonden.

Het toenmalig afdelingsbestuur bij het vieren van 100 jarig bestaan, Amsterdam 26 januari 2001. V.l.n.r. Nico Schonewille, Geert Timmermans, Thea Dammen, Gerritje Nuisker, David Ng, Joost Kazus en Aat van Selm.

Joost woonde in zijn Amsterdamse tijd toen prachtig aan de Wilmkebreekpolder waar de toenmalige redactie maar ook het afdelingsbestuur dan ook graag kwam om te vergaderen. Eind 2013 verhuisde Joost naar Laren (NH).

Joost was een beminnelijke kerel maar kon zeer fel en gedreven zijn als er werd gerommeld met de regels of met de historie van de vereniging. Hij had dan ook zeker geprotesteerd tegen de onzin om het woord 'natuurhistorische' – een woord en begrip dat door de hele wereld wordt gebruikt in de naamgeving van onze vereniging te vervangen door Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging.

Geert Timmermans

Zorgeloos genieten, natuurboeken en hun schrijvers

Marga Coesèl heeft weer een uiterst leesbaar boek toegevoegd aan haar oeuvre over de natuur. Dit keer verschenen bij Noordboek en met fondsenwerving van Heimans en Thijssesstichting en het Hugo de Vries Fonds. In een overzichtelijke onderverdeling heeft ze De Natuurjournalen (traditionele natuurdagboeken), natuurdagboeken nieuwe stijl en nog net even weer anders natuurdagboeken in de vorm van columns ondergebracht. Ze sluit af met een overzicht van onze natuurdagboekenschrijvers.

Terug naar de natuurjournalen, daarmee, bijt ze het spits af. Coesèl geeft ons een inkijk in bijzondere dagboeken, zoals die van Peter van Straaten. Die begon al heel vroeg met het optekenen van waarnemingen, gecombineerd met tekeningen in zijn favoriete leefomgeving, de natuur. Maar ook Hans Warren, famous dagboekschrijver, goed voor een reeks van dagboeken over heel wat ontluikende andere onderwerpen, maar ook doorspekt met natuur en in het bijzonder vogels. Maar waar zij tegen de twintig stopten om te studeren of brood op de plank te krijgen, bleven anderen schrijven in hun uitgebreide excursiedagboeken. Zo was Jacq. P. Thijssse vermoedelijk de eerste, die een natuurdagboek bij hield.

In de natuurdagboeken nieuwe stijl werd de natuurbeleving in zijn min om meer maatschappelijk-culturele context opgetekend. Sommigen wijdden ook uit over privébelevissen op de excursies of heel banaal over praktische zaken als 'hoe organiseer ik een zwerftocht', zoals in Nescio zijn na zijn dood uitgegeven natuurdagboek. Ook Jan Wolkers is een bekende vertegenwoordiger van dit tweede type natuurdagboeken, bijgestaan door zijn vrouw Karina stelden zij De achtertuin op, over de belevissen in hun Texelse tuin. En natuurlijk was daar Marjolein Bastin, die natuurkalenders aquarelleerde, ook een vorm van beleven in nieuwe stijl.

De derde onderscheiden typologie is die van de natuurcolomns. Amsterdammer en KNNV-er Henk van Halm schreef jarenlang zijn colomns voor Trouw. Aan het eind van het kleine boek passeren alle schrijvers, die Coesèl heeft kunnen vinden. Van echtgenoot Peter tot de illustere Co (Mijnheer) Walters. Veel mannen, ja, dat dan weer wel.

Tobias Woldendorp

Eerdere natuurboeken van de hand van Marga Coesèl verschenen bij de KNNV-uitgeverij.

Stinsenplanten-excursie naar Beeckestein 30-3-2024, onder de zeer deskundige leiding van Hein Koningen.

Op deze helaas druilerige voorjaarszaterdag heeft Hein voor de laatste keer een stinsenplanten excursie begeleid. Heel jammer dat het geen stralend weer was, want de stinsenplanten bogen hun kopjes en de meesten hielden hun bloemen gesloten. De busrit vanaf station Sloterdijk ging door enorme plassen die als hekgolven langs de ramen spoelden, maar al wandelend (met paraplu's) viel het mee met de regen.

We liepen via de buitenplaatsen Velserbeek en Waterland naar Beeckestein. De namen verwijzen naar het schone kwelwater uit de duinen, dat niet alleen goed drinkwater was, maar ook waterwerken in de tuinen voedde. Door de goede vaarverbinding via IJ en Wijkermeester, was het gebied al vanaf de 16e eeuw in trek bij rijke Amsterdammers. Ze bouwden imposante buitenplaatsen, de een nog mooier dan de ander en Beeckestein is beslist een topper. Het heeft een lange geschiedenis met beroemde Amsterdamse eigenaars zoals Corver en Trip, maar zijn huidige vorm heeft het in de 18e eeuw gekregen door Jacob Boreel en zijn tuinbaas Johann Georg Michael, voorvader van de befaamde ontwerpersfamilie Zocher.

Het unieke van Beeckestein is dat er veel bewaard is gebleven van de oorspronkelijke formele classisistische tuinaanleg, maar dat Boreel en Michael dit hebben gecombineerd met de Engelse landschapstijl die in hun tijd net in de mode raakte. Rondom het huis en de stallen ligt het oorspronkelijke bezit met formele groente-, fruit en bloementuinen; Boreel kocht daar halverwege de 18e eeuw grond bij en dat achterste deel werd ingericht met bochtig verlopende paden, doorkijkjes en "wildernis", kortom geïdealiseerde natuur. Tussen de twee delen ligt een verhoogd plateau dat het water uit het achterste deel moest weren. Hierop stond ooit een colonnade die de zichtas naar het huis benadrukte, maar die is helaas verdwenen.

Hein tussen de paraplu's; foto Finette van der Heide

De slangenmuur; foto Finette van der Heide

In de classicistische tuin ligt het bijzondere rozet (zie foto van het informatie-paneel). Binnen de buxushaagjes bloemenperken met knolspirea, ridderspoor, akelei en dergelijke, maar die waren nog niet in bloei. Ook zijn hier twee van de slechts acht in Nederland overgebleven slangenmuren te vinden. Aan de holle kant van zo'n slingermuur werd leifruit geplant; dat profiteerde van de warmte die de muur opsloeg. De leiperen beginnen in bloei te komen (volgorde bloei fruitbomen over het algemeen: kers - peer - appel, al zijn er variëteiten die een aparte bloeitijd hebben)

In de lanen vonden we een bijna bodembedekkend tapijt van rozetjes van het Haarlems klokkenspel. Het moet eind april een indrukwekkend gezicht zijn om deze overvloed te zien bloeien. Het is een dubbelbloemige variant van knolsteenbreek, die nog maar op enkele buitenplaatsen in Nederland voorkomt. Waar de naam Haarlems klokkenspel vandaan komt is niet helemaal duidelijk. Hein vertelt dat men deze stinsenplanten in Haarlem damiaatjes noemt en Cécile vertelt dat de kleine klokken van de Grote Kerk, die 's avonds nog altijd van negen tot half tien klingen om (in het verleden) te waarschuwen dat de poorten gesloten werden, zo genoemd worden.

De 40.000 bolgewassen die in 2017 zijn uitgeplant lijken zich maar beperkt te hebben gehandhaafd. We zagen een aantal plekken met onder andere sneeuwoom, sterhyacint, vogelmelk en (uitgebloeide) sneeuwkllokjes en winterakonieten, maar het was niet overweldigend. Wellicht vertroebelde het sombere weer ons zicht.

Toch hebben we veel leuke planten zien bloeien: vingerhelmkruid en een enkele holwortel, echte sleutelbloem, die tegenwoordig vrij zeldzaam is (kalkgrasland-soort), een enkele slanke sleutelbloem, longkruid, kievitsbloem, bleeksporig bosviooltje, één bloeiende knikkende vogelmelk. De meeste blauwe druifjes die we vinden behoren tot de soort *Muscari armeniacum*, de gewone tuinvariant. Dit is niet de oude stinsenplant, vertelt Hein. *Muscari armeniacum* krijgt zijn bladeren al voor de winter, terwijl de oorspronkelijke, minder sterke stinsenplant *Muscari botryoides* pas in het voorjaar bladeren krijgt. Wel zien we enkele witbloeiende blauwe druifjes, een variant van *Muscari botryoides*.

Dit is geen volledige soortenlijst, ik luisterde liever naar Heins verhalen en kon daardoor niet alle soorten noteren. Het was, zoals we gewend zijn van Hein, een hartstikke leuke en leerzame excursie, ondanks de regen. Ongetwijfeld namens veel KNNV'ers uit Amsterdam (en omstreken) heel veel dank, Hein, voor het jarenlang met zo veel enthousiasme overdragen van je kennis en kunde!

Finette van der Heide

Jaarverslag 2023 Werkgroep Vissen, Amfibieën en Reptielen (VAR)

In 2023 zijn vier excursies georganiseerd.

- Dinsdag 7 maart zaklampvissen Amstel
- Zaterdag 22 april reptielenexcursie Hilversums Wasmeer/Cronebos
- Zaterdag 8 juli zegenvissen strand Bergen aan Zee
- Zaterdag 7 oktober visexcursie Bethunepolder

De deelnemers moesten zich met een email aanmelden. Zonder aanmelding was deelnemen aan de excursie niet mogelijk. Een paar dagen voor de start van de excursie werd de startplaats van de excursie bekend gemaakt. Het aantal deelnemers per excursie varieerde. Zaklampvissen Amstel (5), Wasmeer/Cronebos (18), Bergen aan Zee (21) en Bethunepolder (19 deelnemers).

Zaklampvissen Amstel, dinsdag, 7 maart 2023

De buurtapp had een aankondiging ontvangen en in overleg met de woonbootbewoners waren we welkom om via de tuinen de oevers te bereiken voor het onderzoek. Tijdens dit gedeelte sloten enkele woonbootbewoners aan. De vissen die hier werden gezien waren; baars, blankvoorn en driedoornige stekelbaars. Teruggelopen naar onze fietsen de boothelling beschenen en via de Rozenoordbrug naar de Amstedijk gefietst. Hier ongeveer 500 meter oever

onderzocht. De 'vangst' viel hier erg tegen: baars, blankvoorn en een zwartbekgrondel. De zwartbekgrondel (ca, 12 cm) is gevangen en in het cuvet gedaan. Hier het verhaal vertelt over de opkomst van exoten en de bedreiging van inheemse vissen als de rivierdonderpad. Helaas hier geen rivierdonderpadden gezien. In 2022 en 2023 werden rivierdonderpadden nog langs deze oever met de zaklamp gemonitord, helaas nu dus een nul-waarneming.

Hilversums Wasmeer/Cronebos, zaterdag 22 april 2023

Op het heideveld rondom het Wasmeer werden 35 levendbarende hagedissen gezien. De hagedissen zijn rondom het gehele Wasmeer gezien. Zowel mannen als vrouwen als subadulten. In braaksel (van een vos?) werd naast een gedeeltelijke verteerde levendbarende hagedis een hazelworm aangetroffen. Een groene kikker kon niet verder op naam worden gebracht. De ringslang werd helaas niet gezien. Bijvangst waren onder andere haas, sporen van das (putjes) en ree, een dode buizerd, nachtpauwoog (cocon), de rups van een veelvraat, citroenvlinder, dagpauwoog, gewone heispanner, driehoornige neushoornkever, aaskever (*Silpha carinata*), gewone mestkever, gezaagde eikenvouwmot en op weg naar het Cronebos, een grote glimworm (*Lampyris noctiluca*).

Zegenvissen strand Bergen aan Zee, zaterdag 8 juli 2023

Met de zegen is 7x en met het kornet 5x gevist. Na de landing van de vangst was er grote belangstelling van het strandpubliek. Gevangen zijn de volgende vissen: 1x kabeljauw (15 cm), 1x wijting (12 cm), veel zandspiering, veel sprot (5-7 cm determinatie scherp gekielde schubben tussen buikvin en anaalvin), wat haring (7-8 cm), 2x tarbot (2-3 cm), 1x zeebaars (3 cm) en veel (kleine?) zeenaalden (4-6 cm). Bijvangst: kompaskwal, 1x breedpootkrab, wat garnalen en 1x staafpissebed

Visexcursie Bethunepolder, zaterdag 7 oktober 2023

Op vrijwel alle locaties werd de kleine modderkruiper (soms forse exemplaren van 12-13 cm!) gevangen. Tussen de 10 en 20 exemplaren zijn geseukt en waren allen vrouwtjes. Mogelijk hadden we te maken met de bastaardmodderkruiper (*Cobitis taenia* x *elongatoides* x *tanaitica*). Ook het hoge aantal tiendoornige stekelbaarzen en juveniele kroeskarper was opmerkelijk. Temeer kroeskarper tijdens eerdere inventarisaties door anderen niet zijn gemeld. De enige bekende soort die met de groep is gemist was snoek. Exotische vissen werden in de Bethunepolder niet gevangen. In de polder ten noorden van Fort Tienhoven werd een marmergrondel gevangen en dat was ook de enige plek waar de driedoornige stekelbaars werd bemonsterd. Langs de Middenweg ter hoogte van locatie 3 werden helaas twee dood gemaaide volwassen ringslangen (♂ en ♀) gevonden. Bruine kikker, meerkikker en bastaardkikker werden gevangen als ook twee larven van de kleine watersalamander. Af en toe liep er een haas door het beeld en de dag werd afgesloten met een bezoekje aan de dassenburcht bij Fort Tienhoven.

Alle inventarisatiegegevens van 2023 zijn via [Telmee.nl](https://www.telmee.nl) doorgegeven en van alle activiteiten zijn uitgebreide verslagen gemaakt. Deze verslagen en beelden zijn te downloaden via: <https://www.ravon.nl/Help-mee/Werkgroepen/Werkgroep-vissen-amfibie%C3%ABn-en-reptielen-Noord-Holland>

In 2024 worden er weer verschillende excursies georganiseerd. Deze worden in *Blaadje* bekend gemaakt

Geert Timmermans & Edo Goverse

Amstelveen koester uw ringslangen !

In het Amstelveens Nieuwsblad van 31 januari 2024 trok het artikel “Nieuwe plannen horeca Poeloever”, met foto waarop wethouder Herbert Raat wordt omringd door enkele enthousiaste ondernemers, mijn aandacht. En wel speciaal het laatste deel: onder het kopje ‘Noordelijke Poeloever’ staat geschreven: “De gemeente wil dat de Noordelijke Poeloever een aansprekende entree van Amstelveen naar het Amsterdamse Bos wordt. De gemeente verkent op dit moment de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling van de Noordelijke Poeloever: het gebied in en rondom het Oude Dorp en het toekomstige overkapping van de A9.”
Waarom trok het artikel direct mijn aandacht? Dat kwam omdat ik daarbij onmiddellijk aan de ringslang moest denken.

Wettelijk beschermd

De Noordelijke Poeloever, in het bijzonder het westelijk deel daarvan, behoort tot het leefgebied van de ringslang (*Natrix helvetica*) en verdient daarom onze bijzondere aandacht en zorg.

De ringslang is gezien zijn bedreigde status een wettelijke beschermde diersoort. Hij valt onder de Wet natuurbescherming (Wnb) die per 1 januari 2024 onderdeel is van de Omgevingswet. Het beschermen heeft vruchten afgeworpen zodat zijn situatie in het algemeen gezien verbeterde.

Daarmee is een grote verantwoordelijkheid komen te liggen bij eigenaren en beheerders van gebieden en terreinen waar de ringslang zijn leefgebied heeft. In het gebied van de Amstelveense en Kleine Poel dus bij de gemeenten Amstelveen en Amsterdam.

Een verantwoordelijkheid die zorg draagt voor het langdurig in stand houden van de levensvoorwaarden voor deze inheemse slang. In ons onderhavige geval een moerasbiotop waar voldoende rust aanwezig is, met voldoende plekken om te zonnen en rust-, dekkings-, voedsel-, voortplantings- en overwinteringsmogelijkheden.

Natuurlijke gang van zaken

In min of meer natuurlijke situaties zoekt de ringslang allerlei plekken op met rotend organisch materiaal waarin groei voorkomt om zijn eieren in te leggen. Het is een koudbloedig dier waarvan de lichaamstemperatuur gelijk is aan die van de omgeving waarin het zich bevindt. De ringslang is afhankelijk van broeiwarmte voor het ontwikkelen en uitkomen van zijn eieren en het voorhanden zijn van vorstvrije overwinteringsplekken. In zijn toenmalige leefgebied waren de kleinschalige agrarische en andere menselijke activiteiten zoals boerderijen, tuinderen en kwekerijen, particuliere groentetuinen en dergelijke met mestvaalten, blad- en composthopen, min of meer nog overal aanwezig. Hiervan wist de ringslang als cultuurvolger goed gebruik te maken.

Vanaf de 1940-er jaren ontstonden in het gebied tussen Amsterdam en Amstelveen in relatief korte tijd allerlei hindernissen zoals auto- en spoorwegen, woonwijken, industriegebieden én daarbij kwam nog de aanleg van Het Amsterdamse Bos. Waarmee de laatste van de kleinschalige menselijke agrarische activiteiten, zoals geschetst, geheel verdwenen. In het Poelgebied voltrok zich dat in de periode 1950-1965.

De Amstelveense ringslangpopulatie raakte door de landschappelijk sterk veranderde situatie geheel geïsoleerd. Bovendien was de populatie zeer klein en haar leefgebied beperkt tot het Poelgebied. Daarmee brak een onzekere tijd aan voor de ringslang.

Onzekere en moeilijke tijd

Hij wist zich evenwel in kleine aantallen staande te houden, vooral dankzij de kleine compost- en gelijksoortige rommelhopen op groente- en volkstuinten en

andere, soortgelijke situaties, waar afval tot broei kan komen.

Met de groei van tuincentrum Konijnenburg aan de westzijde van de Handweg te Amstelveen vanaf de jaren 1970 stegen de kansen voor de ringslang onverwacht in gunstige richting. Men was er gewoon de aangrenzende slootoevers aan te plempen met vrijkomend bloemen- en plantenafvalmateriaal. Bij broei bood dit de ringslang uitgekende mogelijkheden om eieren te leggen. Nabij liggende sloten waren geschikte foerageerplekken met kikkers, salamanders en kleine vissen. Op een steenworpafstand lag de spoorbaan naar Amsterdam.

Dit zandlichaam bood goede overwinteringskansen: hoog en droog en met alle muizen- en andere dierengangen en ruig dekkend plantenkleed een vorstvrij onderkomen voor de winterperiode. De ringslangen in het gehele Poelgebied trokken in de herfst naar deze in feite enige gunstige plek om de winter te overleven. Deze gunstige situatie duurde tot 1992 toen Konijnenburg stopte met het aanplempen van zijn slootoevers en een strakke, houten beschoeiing zette.

Veranderingen

Inmiddels hadden zich de nodige veranderingen voltrokken in het gebied, zo was de spoorbaan in eigendom van de NS overgegaan naar de gemeente Amstelveen. Behalve de spoorlijn zelf –nú in gebruik en beheer bij de Stichting Museumtram Amsterdam- lag de zorg voor het groen langs de baan bij de gemeente Amstelveen en was ondergebracht bij de Plantsoendienst. Dit hing samen met de door de gemeente in de jaren 1969-1975 aangelegde Oostelijke en Noordelijke Poeloever-terreinen, als onderdelen van het gehele Natuur- en recreatiegebied Amstelveense en Kleine Poel. Hiervoor was in samenwerking met gemeente Amsterdam/ Amsterdamse Bos een inrichtingsplan gemaakt.

Echter met het verdwijnen van de mogelijkheden tot het leggen van eieren bij tuincentrum Konijnenburg liep de ringslangpopulatie gevaar. Gevaar in haar voortbestaan. Gevaar om lokaal uit te sterven en daarmee te verdwijnen uit het Poelgebied.

Het gevaar onderkennende kwam de Amstelveense Plantsoendienst in actie met het in het voorjaar van 1994 aanleggen van enkele broeihopen voor ringslangen. Er werden zes broeihopen aangelegd, drie tegen de westflank en drie tegen de oostflank van het spoorbaanlichaam. Zonnig en steeds zo dicht mogelijk bij de oeverzones gelegen.

Het bleek een goede zet. Bij controle van de hopen in oktober 1994 werden 25 lege eierschalen aangetroffen. Alle eieren waren dus uitgekomen. In de jaren die volgden werd doorgegaan met het jaarlijks vernieuwen van de broeihopen en werden meer eieren aangetroffen: in 1995 60 eierschalen waarvan 52 uitgekomen, in 1996 194 eierschalen waarvan 61 uitgekomen. En zo maar door.

Het succes van de broeihopen in Amstelveen maakte collega's aan de andere

zijde van de Grote Poel, dus van het Amsterdamse Bos, enthousiast. Groot was hun bereidheid ook wat voor de ringslang te doen. Sinds 1997 leggen zij in het westelijk deel van het Poelgebied broeihopen aan.

Ongunstige ontwikkelingen

Ondertussen hadden allerlei ontwikkelingen in het Amstelveense deel van het Poelgebied plaats die niet gunstig waren en zijn voor de ringslang. Zo kwam er een doorgaand fietspad langs de spoorlijn dat in een ongekennde behoefte voorziet en dus druk beftetst wordt.

Ook nam het aantal wandelaars mét hond in de oostelijke Poeloever maar eveneens over het spoorbaanvak sterk toe, hoewel dit laatste niet is toegestaan. Het zorgde voor een steeds grotere onrust in het leefgebied van de ringslang. Met de bouw van huizen op het voormalige gebied van Konijnenburg en de grondstrook achter de bestaande woningen aan de Handweg, doorlopend tot achter de vroegere fa. van Diemen Watersport, vormde in dit deel van het Poelgebied de doodsteek voor onze fraaie inheemse slang door het verdwijnen van zijn leefgebied.

Gebied Noordelijke Poeloever

Het gebied van de Noordelijke Poeloever was het laatste deel dat in de tachtiger jaren grotendeels natuurlijk werd ingericht als onderdeel van het gehele Natuur- en recreatiegebied 'De Amstelveense en Kleine Poel'.

Het gebied van het inmiddels gesloopte zwembad Poeloever en omgeving werd voor recreatie ingericht. Het meer westelijk deel, grenzend aan Doorweg en Landscheidingsvaart en aansluitend bij het Amsterdamse deel van het Poelgebiedsdeel, werd op natuurlijke wijze ingericht en door sloten gescheiden van het publieksdeel. Het is niet toegankelijk voor het publiek, mede om de nodige rust voor de ringslang te bewaren.

De Noordelijke Poeloever vormt, samen met de uitmonding van de Landscheidingsvaart in de Grote Poel en het nabijgelegen oeverland, dus nog steeds een belangrijk deel van het leefgebied van de ringslang.

Huidige situatie met de ringslang

Door het hierboven geschetste succes van de broeihopen langs de spoorbaan nam het aantal ringslangen aanvankelijk weer toe. Regelmatig waren er meldingen door bewoners van de Handweg en wandelaars in het Poelgebied.

Na overwintering in het spoorbaanlichaam warmden de slangen zich in het voorjaar ter plaatse op en waaierden uit het Poelgebied in – ringslangen zijn uitstekende zwemmers. Zij bezochten daarbij ook de broeihopen om in het najaar hun overwinteringsplek weer op te zoeken. Er leek dus niets aan de hand.

De algehele situatie in het gebied van en rond de spoorbaan werd er echter voor de ringslang niet beter op. Het drukke fietspad, de huizenbouw aan de historische oostoever en hondenuitlaters op het spoorbaanvak en omgeving deden de aan

wezige noodzakelijke levensvoorwaarden voor de ringslang meer en meer in rook opgaan.

Dat weerspiegelt zich in de resultaten van de broeihopen: sinds 2021 werden helaas geen eieren meer aangetroffen bij de jaarlijkse controles. Ook niet in 2024, het jaar dat in het Amstelveense deel voor het 30e jaar de broeihopen op resultaat werden gecontroleerd. We hadden gehoopt op een vreugdevol jubileumjaar maar de ringslang laat zich er niet meer zien. Hij dreigt zelfs uit het Amstelveense deel van het Poelgebied te verdwijnen.

Laatste kans

Daarom is het westelijk deel van de Noordelijke Poeloever van levensbelang voor de Amstelveense ringslangen. Sinds 1982 is het gebied ingericht als natuurgebied, mede voor de ringslang. Het lijkt er nu sterk op dat dit deel van het Amstelveense deel van de Grote Poel zijn laatste toevluchtsoord is. Vanuit dat gezichtspunt is het niet moeilijk om de gevolgtrekking te maken dat dit kleine gebied zijn laatste kans is in het Amstelveense deel. En die mag dus niet worden verstoord en aangetast! Daarom schrok ik zo van het artikel "Nieuwe plannen horeca Poeloever" in het Amstelveens Nieuwsblad.

De gemeente Amstelveen is de ringslang altijd goedgezind geweest. Al lange tijd (zo ongeveer vanaf 1970) is ze op de hoogte van het voorkomen van de slang in het Poelgebied. Er was altijd en is nog steeds veel sympathie voor dit wilde, inheemse dier. Het past vanouds in het gemeentelijk groenbeleid om wilde, inheemse planten veel ruimte te geven. Uitgaande van en gericht op samenhang, rijkheid aan wilde planten en dieren en hun ecologische samenhang, in een breed soortenspectrum. Biodiversiteit zeggen we tegenwoordig. In dit beleid past de ringslang naadloos.

Nieuwe dreiging

En dan hangt nu onverwacht een plan voor gebiedsontwikkeling boven het westelijk deel van de Noordelijke Poeloever. "Een aansprekende entree van Amstelveen naar het Amsterdamse Bos" (citaat artikel Av. Nwsbl. 31.1.2024) zal ongetwijfeld de aanleg van een pad parallel aan de noordoever van de Poe inhouden, dwars door het natuurlijk deel met het moerasbos én een brug over de Landscheidingsvaart; vervolgens dóór het smalle moerasdeel aan Amsterdamse zijde en uitkomend bij de toegangsbrug naar het Bloesempark.

Het plan zal een enorme aantasting van het Poelgebied ter plaatse én van het leefgebied van de ringslang betekenen. Bovendien zal deze brug de vierde brug zijn over het korte stukje, enkele honderden meters, Landscheidingsvaart tussen KLM-hoofdkantoor en uitmonding van de vaart in de Poel betekenen. Landschapelijk en ecologisch maar ook visueel gezien een enorme aantasting van de prachtige vrije ruimte aldaar. En een grote vergissing. Die vooral duidelijk wordt als je, staande op de Doorwegbrug met uitzicht naar en over de Grote Poel met de St. Urbanuskerk als karakteristiek silhouet, dit toekomstbeeld in oenschouw

neemt.

Het zal een fatale misser zijn dit plan door te zetten. Laten we op een andere wijze de voorgenomen plannen “met respect voor de natuur en groene omgeving” (citaat artikel Av. Nwsbl. 31.1.2024) op de voor de natuur en ringslang juiste manier verwezenlijken. En dat kan!

Voorstel voor alternatief

Op een andere wijze en locatie is een goede entree van Amstelveen naar Het Amsterdamse Bos en het Bloesepark heel goed mogelijk. Namelijk uitgaande van de al bestaande Doorweg met fiets-voetgangersbrug over de Landscheidingsvaart. In westelijke richting, in het verlengde van de brug, lag tot voor kort de toegangsweg tot de voormalige boomkwekerij en de in 2021 gesloopte dienstwoning Colijnweg 200. Enkele tientallen meters verder begint een voetpad van waaraf een riant en sfeervol nieuwe toegangspad via een bescheiden brug of dam met duiker over de perceelsloot kan worden gemaakt. Met bijkomend voordeel dat deze oplossing tegen veel lagere kosten kan worden gerealiseerd. In goed overleg met de Dienst Amsterdamse Bos moet dit te verwezenlijken zijn.

Gemeente Amstelveen, koester uw ringslangen door voor de juiste uitvoering van uw voornemen te kiezen!

Hein Koningen Amstelveen februari 2024

Dit artikel is de bijlage van een brief die de auteur onlangs schreef aan de leden van de Gemeenteraad van Amstelveen.

Uitmonding van de Landscheidingsvaart in de Grote Poel met uitzicht op de Poel, gezien vanaf de voetgangersfietsersbrug aan de Doorweg. Situatie februari 2024.; fotoPeter Wetzels

Het Amsterdamse Bos vergooit zijn toekomst !

In het vorige Blaadje (24-1) schreef Martin Melchers het aangrijpende stuk “Het Amsterdamse Bos verkoopt zijn bomen”. Hij kwam tot die mening op grond van eigen waarnemingen en ervaringen bij het regelmatig fietsen door Het Bos. Hij pleit erin voor Natuurbosbeheer, dat wil zeggen het minder uitvoeren van werk in Het Bos. En hij vraagt óns om dát vooral te stimuleren.

Ook ik fiets regelmatig door Het Bos. Al van schooljongs af aan is het me lief en kom ik er veel. Grote delen heb ik zien aanleggen en opgroeien. En zien beheren. En ik kan niets anders zeggen dan : ik ben het van harte met Martin eens !

Op een paar (heel) kleine plekken in Het Bos zie ik ook bewijzen van wat er zich kan vestigen en ontwikkelen bij Natuurbosbeheer. Gedunde (omgezaagde) en niet afgevoerde boomstammen en takken werden spectaculaire habitats voor paddenstoelen (Het Bos is een landelijke toplocatie volgens kenners) en mossen. Op niet door zware bosonderhoudmachines voor jaren vernielde en vermoorde bosbodems kunnen allerlei bosplanten een groeiplaats vinden. Voorbeelden : spectaculair grote tongvarens, brede stekelvarens, mannetjes- en wijfjesvarens, een soort naaldvaren (nog niet door mij op naam gebracht), zelfs de van grachtenmuren bekende smalle ijzervaren. Zie de foto's, genomen begin 2024 in Het Bos.

Het huidige bomen-verkoop-beheer berooft Het Bos van zijn toekomst ! Dat is zo klaar als een klontje. De genoemde voorbeelden van Martin en de planten genoemd in dit stukje tonen het ons.

Laten de beheerders van Het Bos dus overschakelen naar Natuurbosbeheer !

Hein Koningen

Dit kan gebeuren bij extensief bosbeheer; foto Peter Wetzels

Naaldvaren; foto Peter Wetzels

Jaarverslag KNNV Insecten Amsterdam 2023

De insectenwerkgroep heeft een mooi jaar gedraaid. Er is een kleine, maar actieve kerngroep.

Met de insectenexcursies hadden we in 2023 vaak extreem weer, zowel met natheid als met hitte.

We hebben de 2e woensdagavond van de maand insecten-avonden gehouden in De Nieuwe Ooster.

De zaterdagen daar aan vooraf hebben we van maart tot oktober een excursie gehouden.

Dit jaar bezoeken we de gemeente Diemen in maart en in september.

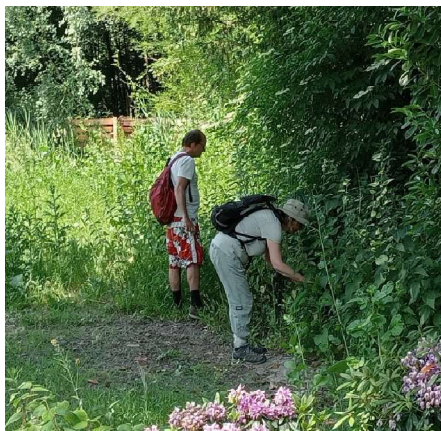
In maart is het nog guur en winters. Ondanks dat zien we onder andere vijverloper, slakkenaaskever, sapwants, en knotskronkel.

In april gaan we naar Duin- en Kruidberg. We zijn met zes mensen. Er is iemand mee met interesse in gefossiliseerd materiaal. We zien onder andere de sluipvlieg

Gonia ornata, bleke kakkerlak, grote bloedbij en een vloeivleklieveheersbeestje. We sluiten af met een drankje bij de brasserie.

In mei gaan we naar Amstelglorie. We zijn met een flinke groep. Jon Silber vertelt veel over het beheer, en de bijenhôtels op het park. We zien onder andere een rookwants, bosglimmer, ereprijszandbij, een tijgerlangpoot, kielsprietloopkevers en een limonadewesp in papiernest. Er wordt ervaring opgedaan met bodemvalen voor loopkevers.

In juni is het snikheet. We lopen bij de Amstelveense Poel en het Kersenbloesempark. We zien onder meer een zesvlekprachtblindwants, een schimmelkever, een melkdistelboorvlieg, een zeefwesp, goudlokjes, een waterschorpioen en een schijnboktor.

In juli is het ook bloedheet. De resten van een storm zijn flink aanwezig. We gaan naar Castricum. We zien onder andere een gedoornde slakkenhuisbij, moeraswapenvlieg, vuurvinders, middelste wesp, sabelsprinkhanendoder, bastvlieg, valkmotten, witte reus, schildpadtor. Er is een onderzoekster over lichtvervuiling mee. Voor gevolgen van lichtvervuiling ligt het voor de hand aan de nachtvinders te denken, maar ook veel andere insecten vertonen ander gedrag vanwege kunstmatige lichtbronnen.

In augustus gaan we naar de Noordelijke Oeverlanden. Het begint met plensbuien, maar het klaart snel op. We zien onder meer goudwespen, wolkevers, heidelibellen, slankpootvliegen en gitjes. Ook maken we in augustus een ronde over De Nieuwe Ooster, met Cornelis, die veel inkijkjes in de plaatselijke insectenfauna over heel 2023 verzorgd heeft.

In september gaan we naar de Diemer Vijfhoek. We zien bladlikkers, kopermantel, gitjes, hoornaars, atalanta, oevervliegen, schuimcicaden, dazen, hooiwagens, breedvoeten en sikkelwantsen.

In oktober bezoeken we 's middags het Westerpark. Er zijn een paar bewoners van de Spaarndammerbuurt mee. We zien onder meer kortschilden, een oorworm, zebraspin, bretelwimperzweefvlieg, glasvleugelwants, kielwants, glansmug, grasvlieg, stofluis en bladluizen. Na elke excursie worden de vondsten bekeken in de Blokhut.

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 2e kwartaal 2024 en 3e kwartaal 2024

POP-UP EXCURSIES

Paddenstoelenexcursies

In overleg met Christiane Baethcke worden de paddenstoelen-excursies voorlopig niet meer vooraf vastgesteld. Er doen zich vaak onverwachte situaties met paddenstoelen voor of (zeer) bijzondere soorten verschijnen op niet voorziene plekken. Christiane zal de excursies in pop-up vorm organiseren. Deze worden bekend gemaakt via email.

Nachtvlinderexcursies

Ook in 2023 worden er pop-up excursies georganiseerd. Deze aanpak is nodig omdat de weersomstandigheden relatief goed moeten zijn (geen regen of harde wind, geen volle maan). Heb je interesse deel te nemen, mail dan naar Edo Goverse (goverse@hotmail.com) of app (06-57616249) om je aan te melden voor de WhatsAppgroep NachtvlindersenGroot-A'dam. En uiteraard is eigen inbreng voor een locatie altijd welkom! Zie ook het artikel in Blaadje 2020/3.

Buurtsalon Jeltje (*)

Sinds enige tijd houden wij ook lezingen en andere bijeenkomsten in Buurtsalon Jeltje.

Het is goed als u daarover een paar dingen weet:

- Adres: 1e Helmersstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)
- OV: tram 1 en 3 komen in de buurt. Het is dan nog een klein stukje lopen. Lijn 1: uitstappen halte J.P. Heijestraat, lijn 3: halte Overtoom.

Consumpties: koffie en thee zijn gratis. Frisdrank 1 Euro, bier en wijn 1,50 Euro. S.v.p. met gepast geld betalen.

Dinsdag 30 april 2024. Nachtegalen avondfietsexcursie de Bretten o.l.v. Evert Pellenkoff

Start 19.00 uur hoofdingang NS-station Sloterdijk

Inmiddels traditionele (KNNV en VWGA) excursie met de hoop enkele allereerste hartstochtelijke nachtegalen te spotten. Een wonder in deze smalle strook natuur overstemd door verkeersgeluiden, die onder hoge druk staat van naburige bebouwing en allerlei recreatieplannen Dus voor hoe lang nog?

Voor de kwetsbare nachtegaal heeft zijn Rode lijststatus een belangrijke signaleringfunctie en er geldt een hogere prioriteit bij het nemen van actieve beschermingsmaatregelen, in de Brettenzone zal dit het tegengaan van verbossing moeten zijn en minder wildplukkers en wandelaars (NS-wandeling!) trekken. Dit kan door de ondergroei met brandnetels te koesteren om het de nachtegaal naar de zin te maken. Hij zoekt voortdurend dierlijk voedsel in de dikke strooisellaag op de bodem: insecten, oorwurmen, spinnen, hooiwagens en regenwormen, maar eet

ook bessen. De nachtegaal is een moeilijk zichtbare en onopvallend gekleurde vogel van het struikgewas met fabelachtige zangkwaliteit. Vanaf eind april keren de nachtegalen terug uit het verre zuiden en zingen voortdurend om een vrouw te lokken en een territorium te vestigen. Als hij net is aangekomen is hij soms zingend te zien. Vanaf juli trekken de nachtegalen naar Afrika, in zuidwestelijke richting over Frankrijk en Spanje naar de zuidelijke Sahel, waar zowel man als vrouw zingen voor een voedselterritorium. Nachtegalen broeden vanaf half mei twee weken op één legsel van 3-7 eieren. De kwetsbare nesten worden laag op de grond gemaakt in struikgewas en vaak tussen brandnetels of takken die op de grond liggen. De jongen blijven twee weken op het nest.

We hopen ook op de eerste gierzwaluw en een zingende witsterblauwborst, *Luscinia svecica cyanecula*, die verwant is aan de nachtegaal, *Luscinia megarhynchos*, wat in het latijn betekent: roemruchte zanger, die weinig wordt gezien, met een grote bek (letterlijk en figuurlijk?) wat wel klopt...

Uitsluitend voor leden van Vogelwerkgroep Amsterdam en KNNV Amsterdam. Aanmelden hoeft niet.

Warm aanbevolen:

Dick de Vos, Ode aan de nachtegaal, Portret van een onsterfelijke zanger, €15 KNNV Uitgeverij.

Het intieme leven van Nachtegalen in Meijendel, een onderzoek door Herman van Oosten voor Dunea op de SOVONdag op 28 nov 2022.

Deze mooie fotoserie is terug te zien op: <https://www.slideshare.net/SOVON/het-intieme-leven-van-nachtegalen-in-meijendel>

Zondag 28 april 2024 Planteninventarisatie Hok 139-471 Hilversum rondom Pinetum Blijdenstein o.l.v. Peter Wetzels.

Verzamelen om 10.30 uur voor café de Eendracht 's Gravelandseweg 72

Het is 15 minuten wandelen vanaf Station Hilversum

Rond het middaguur een koffie/thee en toiletpauze in café de Eendracht.

Dit kilometerhok omvat het westelijk deel van Hilversum met laagbouw en een villawijk en een stuk van het Corversbos. Het Pinetum bezoeken we tijdens de excursie niet, maar na afloop is dit eventueel mogelijk. Dit hok is in 2018 door Hanneke Waller geïnventariseerd.

De streepexcursie is ook voor beginners. Excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om een flora te (leren) hanteren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggelte). Tot de pauze is er ruimte om vragen te stellen en te oefenen met determineren. Het tempo wordt erop aangepast. Na de pauze gaat het tempo omhoog om voldoende waarnemingen te krijgen. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 uur zijn.

Bij deze excursie leggen we in een app, VERA, alle soorten vast (strepen) die in een vierkante kilometer gevonden worden. Heb je een account in de verspreidingsatlas.nl dan word je als medewaarnemer toegevoegd en kun je de resultaten online inzien. Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn.

Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870

Donderdag 2 mei 2024 Avondfietsexcursie rugstreppadden luisteren in Waterland o.l.v. Edo Goverse & Geert Timmermans

De rugstreppad is herkenbaar aan zijn gele rugstreep. Hieraan heeft hij ook zijn naam te danken. Maar ook karakteristiek is het verdragend geluid dat de rugstreppad produceert. Een goede indicator voor de aanwezigheid van het dier.

We gaan op de fiets 's avonds Waterland in om aan de hand van de kooractiviteit (geluid) de aanwezigheid van de rugstreppad in beeld te brengen. Mogelijk roepen ook de verschillende groene kikkersoorten.

De precieze startplek bij de Beemsterstraat wordt bij het aanmelden bekend gemaakt. We starten om 21.00 uur en het einde van de excursie is ca. 23.00 uur.

Er is plek voor 15 personen. Deelnemers dienen zich per email (harmat4@xs4all.nl) aan te melden. Onder slechte weersomstandigheden (regen) kunnen de excursieleiders besluiten om de excursie niet door te laten gaan.

Zaterdag 11 mei 2024 Insecten-excursie naar het Twiske

Verzamelen: 10.00 uur, Twiskemolen. Hele dag excursie.

Thema: Zweefvliegen, libellen, slankpootvliegen en kevers. Dit wordt vooral een vliegenexcursie. Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Maandag 20 mei 2024 Planteninventarisatie Hok 137-472 Hilverbeek en Leeuwenlaan o.l.v. Peter Wetzels.

Verzamelen om 10:30 uur op de Smidsbrug tussen de Kerklaan in Kortenhoef en de Leeuwenlaan in 's Graveland.

We verkennen de bermen van de Leeuwenlaan en het bos van landgoed Hilverbeek.

Rond het middaguur een koffie/thee en toilet-pauze in het proeflokaal de Serre van de biologische tuinderij Land en Boschzicht.

Deze excursie is een herhaling van 2016. Toen viel op dat de soortenrijkdom groot is omdat dit hok op de overgang ligt van zand naar veen van het Gooi.

De streepexcursie is ook voor beginners. Excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om een flora te (leren) hantieren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggele).

Tot de pauze is er ruimte om vragen te stellen en te oefenen met determineren.

Het tempo wordt er op aangepast. Omdat het de week van de Biodiversiteit is, is er voor de pauze extra tijd ingeruimd om veel te vertellen over algemene soorten. Voor beginners duurt de excursie ongeveer twee uur. Na de pauze gaat het tempo omhoog om voldoende waarnemingen te krijgen.

Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 zijn.

Bij deze excursie leggen we in een app, VERA, alle soorten vast (strepen) die in een vierkante kilometer gevonden worden. Heb je een account in de verspreidingsatlas.nl dan word je als medewaarnemer toegevoegd en kan je de resultaten online inzien. Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn.

Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870. Aanmelden is gewenst.

Zaterdag 25 mei 2024 Busexcursie Voorne o.l.v. Rolf Roos. Vertrek: 8.00 uur Hanedastraat 2 t.o.v. Crystal Tower bij Station Sloterdijk.

Helaas kon de lezing van Rolf Roos in januari als voorbereiding voor deze busexcursie niet doorgaan. Hij begeleidt ons wel als gids voor een deel van de dag.

We zullen rond 9.30 aankomen bij Restaurant Aan Zee voor de gebruikelijke koffie met gebak. Rolf Roos, bioloog, schrijver én uitgever, zal zich bij ons voegen en alvast het een en ander vertellen. We gaan nog even de toren van het restaurant op om vandaar het hele gebied te overzien. Na de koffie gaan we op pad. Eerst nog even aan de zeekant kijken en dan door een gevarieerd duinlandschap waar Rolf ons op een paar punten over zal vertellen. Zijn hoofdthema is steeds 'de "hele" natuur de laatste 150 jaar in relatie tot gebruik en beheer.' Tot 13.00 uur blijft hij ons begeleiden.

Zoals u wellicht weet is Voorne buitengewoon rijk aan natuur op verschillende gebieden. Of je nu in planten geïnteresseerd bent, vogels, strandvondsten, insecten of landschap, voor iedereen is er genoeg te beleven.

Vanaf Aan Zee is er een lange route van 9,5 km, maar u kunt ook voor een kortere route kiezen. In beide gevallen gaat het door een afwisselend landschap waarin u veel ziet van de Voornse rijkdommen: struweel, binnenduin, primaire duinvallei, strand, groen strand, zee, slik en schor. Als het niet op de route ligt dan ligt het er altijd wel vlakbij.

Aan het einde van de wandeling, kort of lang, is er gelegenheid tot toiletbezoek al dan niet met een verplichte consumptie. We houden het dan kort, want we vertrekken rond 17.00 uur om door te rijden voor de traditionele pannenkoekenmaaltijd. We verwachten om 21.00 uur terug te zijn op Sloterdijk. Neem zelf eten en drinken mee voor de lunch.

Voor degenen die het boek 'Duinen en mensen Voorne' graag willen kopen (aandrader!) is hier de mogelijkheid. Als u bij uw opgave aangeeft dat u het boek wil kopen en contant geld (€24,50) meeneemt dan komt het goed.

Opgeven per mail bij Carla Kuit: carlakuit@gmail.com. Als dat niet gaat dan telefonisch: 06-23234518. De opgave is pas geldig na overmaking van €37,50 als u lid bent van de KNNV of €42,50 voor niet-leden aan de penningmeester van de KNNV-Amsterdam. KNNV-leden van andere afdelingen zijn welkom.

N.B. als u van plan bent te komen, wilt u zich dan snel opgeven? Wij vragen dit omdat zich bij een vorige busexcursie aanvankelijk zo weinig mensen hadden opgegeven dat het tot een week voor de geplande datum onduidelijk was of de excursie wel door zou kunnen gaan.

Vrijdag 31 mei Gierzwaluwenexcursie o.l.v. Gerard Schuitemaker. Verzamelen om 20.30 1e Helmersstraat 106. Neem fiets en kijker mee.

Woensdag 29 mei 2024 Plantenexcursie Kennemermeergebied IJmuiden o.l.v. Finette van der Heide en Wendy Bach Kolling

Hein Koningen heeft spijtig genoeg aangegeven geen excursies meer te willen (kunnen) leiden. Nogmaals hartelijke dank, Hein voor al die jaren!

Het is zo'n prachtig gebied dat we besloten hebben dit jaar toch weer een excursie te organiseren. We gaan in de voorzomer, dat is voor de duinen vroeg wat planten betreft. De vegetaties in de koudere kuststrook komen later op gang dan in het binnenland. De beheerde (= jaarlijks gemaaide) vegetatie is nu nog kort en vrij open. De successie gaat echter door en laat steeds minder ruimte voor de lagere, fijnere plantensoorten als geelhartje, duizendguldenkruiden, stijve ogenstroost, parnassia en bitterling. Maar er is altijd nog veel moois te zien.

Door de vele regen in de afgelopen winter zal het gebied nog wel nat zijn, laarzen of waterbestendige schoenen zijn dus onmisbaar. Het is een hele dagexcursie, eten en drinken mee.

OV: van NS-station Amsterdam-Sloterdijk bus 382 RNet (ri IJmuiden, perron A), uitstappen halte 'IJmuiden aan Zee', IJmuiden (= eindhalte).

Hier verzamelen we om 10.30 uur.

Vrijdag 7 juni Gierzwaluwenexcursie in De Pijp o.l.v. Thea Dammen. Verzamelen 20.30 Daniël Stalpertstraat 4. Neem fiets en kijker mee.

Zaterdag 8 juni 2024 Insectenexcursie Middenduin

Verzamelen om 10:00 uur op Station Overveen. Hele dag excursie.

Thema: Sprinkhanen, wespen, bloedbijen. We zoeken naar de grote bloedbij en kijken of de blauwvleugelsprinkhaan te zien is. Voor sommigen is 2024 het jaar van de wesp; we verwachten stil te staan bij spinnendoders.

Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Vrijdag 14 juni 2024 Als onderdeel van de Algemene 25ste inventarisatiedag Diemerpark o.l.v. Geert Timmermans & Edo Goverse (zie zaterdag 15 juni)

Er wordt op vrijdagavond 14 juni tussen 22.30-2.00 uur, als het niet langdurig regent, een nachtvlinderinventarisatie met lamp en laken gehouden. Het laken wordt geplaatst aan het Thijs Hendriksenpad. (<https://maps.app.goo.gl/pPBHvS-Q79hXE7Tah9>). Deze nachtinventarisatie wordt gecombineerd met de inventariseren van vleermuizen. Met de fiets en een batdetector wordt een aantal locaties in het Diemerpark bezocht. Startpunt van de vleermuisexcursie is gelijk aan de nachtvlinderinventarisatie.

Vrijdag 14 juni 's avonds Gierzwaluwenexcursie Oud Zuid met Gert de Jong/ Frans Levelt. Verzamelen 20.30 Hygiëaplein 1. Neem fiets en kijker mee.

Zaterdag 15 juni 2024 Algemene 25ste inventarisatiedag Diemerpark o.l.v. Geert Timmermans & Edo Goverse

Op 15 juni gaan we voor de 25ste keer met leden uit de verschillende KNNV-werkgroepen een gebied in de buurt van Amsterdam inventariseren op flora en fauna. Alle KNNV-leden zijn uiteraard van harte welkom en kunnen op deze manier kennis maken met de verschillende werkgroepen. Geïnventariseerd wordt het Diemerpark waar deze algemene inventarisatie 25 jaar geleden is gestart. Het Diemerpark is ongeveer 90 ha groot en de ARK-zone maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het grootste deel van het park heeft de beschermingsstatus 'struingebied', dit is wild ogend gebied, met voor Amsterdam zeldzame soorten fauna en flora. Het Diemerpark is het park met de hoogste biodiversiteit van alle Amsterdamse parken. Er broeden ongeveer 60 soorten vogels, waaronder het hoogste aantal Rode Lijst-soorten van Amsterdam zoals nachtegaal, spotvogel, koekoek, torenvalk, kneu, snor en matkop. (zie: <https://maps.amsterdam.nl/vogelatlas/>) Het is ook een hotspot voor de ringslang en de rugstreeppad. Verder leeft de vos en hermelijn er en groeien er diverse soorten orchideeën, zoals rietorchis, moeraswespenorchis en bijenorchis. Maar het Diemerpark is ook belangrijk voor wilde bijen (zie: <https://maps.amsterdam.nl/bijen/>) en vele soorten vleermuizen (zie: <https://maps.amsterdam.nl/vleermuizen/>).

De inventarisatie start zaterdag om 10.00 uur en staat open voor alle leden. Aan de verschillende werkgroepen zal expertise en medewerking worden gevraagd. Het terrein kan nat zijn! Brood, laarzen en drinken meenemen. Wij verzamelen bij de Nesciobrug (zijde Diemerpark).

Vrijdag 21 juni Gierzwaluwenexcursie Postjesbuurt o.l.v. Margreet Bloemers. Verzamelen 20.30 Bonaireplein 19.

Zaterdag 29 Juni 2024 Excursie Brasapark o.l.v. Gerard Schuitemaker & Carla Kuit

We verzamelen om 14.00 uur bij de hoofdingang van metrostation Gaasperplas. Vorig jaar hebben we op 17 september een stuk van de zuidwestkant van het Brasapark verkend. Dit jaar gaan we vanaf de oostkant, metrohalte Gaasperplas, het gebied in.

Het Brasapark is in maart 2022 officieel geopend. Het ligt boven op de Gaasperdammertunnel. "Het park bestaat op de tunnel uit een bodemlaag van één meter dikte. Die meter bestaat uit een zandlaag met drainagesysteem een laag teelaarde en wederom een zandlaag. Als bomen zijn acacia's, zwarte moerbeï, mispel en zoete kers gekozen; breedwortelende bomen. Omringende bomen moeten doorvliegroutes en onderdak vormen voor uilen, vleermuizen, vlinders en insecten. Om direct enig volume te hebben werden volwassen bomen geplant. Het zal evenwel nog jaren duren voordat het park volgroeid is."

In september hebben we 102 soorten planten gevonden, een Europese haas, een paar hommels, 3 koolwitjes, 1 mol, een bolle duinslak, een ruwe pissebed en negen verschillende soorten vogels. We zijn deze keer ongeveer twee maanden eerder. We zijn benieuwd naar wat wij nu weer gaan aantreffen in dit nieuwe en dynamische stukje van Amsterdam.

Vrijdag 5 juli 2024 Nationale Nachtvlindernacht Tuinpark Eigen Hof o.l.v. Edo Goverse & Trees Kaizer

In de nacht van vrijdag 5 juli vindt de jaarlijkse Nationale NachtvlinderNacht (NNN) plaats, een landelijk event gestimuleerd door De Vlinderstichting om nachtvlinders onder een breder publiek onder de aandacht te brengen. In dat kader organiseert KNNV-Afdeling Amsterdam samen met Tuinpark Eigen Hof op deze zaterdag een publieksexcursie. Er wordt een laken met felle lamp opgezet om nachtvlinders aan te trekken. Het is handig om een zaklantaarn en camera mee te nemen. De avond start om 21.00 uur en eindigt rond 01.00 uur. Oude verslagen zijn terug te zien op: <https://www.vlinderstichting.nl/nachtvlindernacht>

Locatie: Tuinpark Eigen Hof Sloterweg 1173, grasveld voor kantine halverwege het tuinpark.

Voor het tuinpark stopt de bus 195 Connexxion halte Ditlaar. Ook via eindhalte tram Lijn 2 (Oudenaardeplantsoen) maar dan 5 minuutjes lopen. Tussen mei en september worden in Groot-Amsterdam meerdere Pop-up-excursies georganiseerd om nachtvlinders te inventariseren. Met een WhatsApp-groep wordt kort van tevoren de datum en locatie aangekondigd. Geïnteresseerd om deel te nemen? Mail je 06-telefoonnummer naar Edo Goverse (goverse@hotmail.com).

Vrijdag 5 juli Gierzwaluwenexcursie Nieuw West o.l.v. Gert de Jong. Verzamelen 20.30 Slotermeerlaan 1. Neem fiets en kijker mee.

Zaterdag 6 juli 2024 Insecten-excursie Sloterparkbos

Verzamelen om 10.00 uur op Parkeerplaats Dokter Meurerlaan. Bereikbaar met bus 61; Halte Herman Bonpad. Hele dag excursie.

Thema: Wantsen, vliegen, loopkevers, boktorren.

Veel oud hout is aantrekkelijk voor een flinke reeks insecten. Hopelijk vinden we de nodige boktorren. We verwachten vooral bij kevers stil te staan.

Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Vrijdag 12 juli Gierzwaluwenexcursie Westelijke Eilanden o.l.v. Gert de Jong. Verzamelen 20.30 Barentzplein 7. Vergeet uw fiets en kijker niet.

Vrijdag 19 juli Gierzwaluwexcursie Plantagebuurt en Oost o.l.v. Frans Klaassen. Verzamelen 20.30 Valckenierstraat 66. Neem fiets en kijker mee.

Zondag 21 juli 2024 Streepexcursie hok 117-484 Rondom de Henk Sneevlietweg o.l.v. Peter Wetzels.

Verzamelen om 10:30 bij de metro-ingang aan de Henk Sneevlietweg. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 zijn

Een echt stadshok opgedeeld in verschillende stukken door een spoordijk en de ringweg (A10). De woonwijken die in de jaren 60 zijn gebouwd zijn onlangs deels vervangen door hypermoderne flatgebouwen. Het hok omvat ook delen van de bedrijventerreinen Riekerhaven en de Schinkel.

Er is 2013 voor het laatst volledig geïnventariseerd.

Rond het middaguur een koffie/thee en toilet-pauze in Benji's in de Maassluisstraat.

De streepexcursie (zie citaat excursie 20 mei 2024 is ook voor beginners....)

Aanmelden per e-mail is verplicht. Contact en aanmelding floronomsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870

Zondag 4 augustus 2024 Havenkwartier Hilversum, Streepexcursie hok 138-470 o.l.v. Peter Wetzels.

Verzamelen om 10:30 uur bij de ingang van begraafplaats Berestein, Beresteinseweg 33. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 zijn

Rond het middaguur een koffie/thee en toilet-pauze in McCafe Vreelandseweg.

Een gevarieerd stadsrandhok met een begraafplaats, wat bos en een akkerreservaat maar ook een stuk park en sportterreinen. De bebouwing bestaat uit industrieterreinen en een moderne bloemkoolwijk.

De streepexcursie (zie citaat excursie 20 mei 2024 is ook voor beginners....)

Aanmelden per e-mail is verplicht. Contact en aanmelding floronomsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870

Zaterdag 10 augustus 2024 Insecten-excursie de Ruige Hof

Verzamelen om 10.00 uur op Parkeerplaats Golfbaan De Hoge Dijk.

Bus 120. Halte Weltevreden. Hele dag excursie.

Thema: Heidelibellen, graafwespen, vlinders. Er zijn veel heidelibellen in dit gebied. We verwachten stil te staan bij graafwespen.

Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Vrijdag 23 augustus 2024 Nacht van de Vleermuis o.l.v. Fons Bongers

In het kader van de 27e Internationale Nacht van de Vleermuis wordt in 2024 ook door de KNNV Amsterdam aandacht besteed aan onze meest intrigerende nachtelijk vliegende vrienden.

De excursie start om 20.30 uur bij het Flevozwembad, bij de eindhalte van de tram. Ook de jeugd en de Vrienden van het Flevopark zijn welkom.

Zaterdag 7 september 2024 Insecten-excursie Vliegenbos

Verzamelen om 10.00 bij Ingang Meeuwenlaan. Bushalte Merelstraat.

Hele dag excursie.

Thema: Muggen, mieren, zomerbijen. We verwachten stil te staan bij mieren en bodemfauna.

Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Zondag 8 september 2024 Almeerderstrand Streepexcursie hokken 137-483 en 137-484 Almeerderstrand o.l.v. Peter Wetzels.

Verzamelen om 10:30 bij de kruising Marinaweg en Zeeduinweg. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 zijn.

Het is 20 minuten lopen vanaf station Almere Poort of buslijn 24 vanaf het station naar halte Marinaweg. <https://reizen.keolis.nl/nl/allgo/haltes/58610250>

Er is een grote parkeerplaats: Muiderzandplaats.

Rond het middaguur een koffie/thee en toiletpauze in de Duinkamer Zeeduinweg 706.

Almeerderstrand is goed bestudeerd omdat er bijzondere soorten voorkwamen. Maar het hok is nooit volledig onderzocht. Net achter het strand is er veel recente nieuwbouw. Het is vrijwel volgebouwd maar het is nog niet helemaal strak gestreken. Uit aangrenzende hokken is bekend dat er nog soorten te vinden zijn uit de tijd dat het hele gebied nog een kale vlakte was.

De streepexcursie (zie citaat excursie 20 mei 2024 is ook voor beginners....)

Aanmelden per e-mail is verplicht. Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870

Zaterdag 5 oktober 2024 Insecten-excursie Durgerdammerdijk e.o.

Verzamelen om 13.00 bij Café Landmarkt. Bereikbaar met bus 37 halte Liergouw. Middagexcursie.

Thema: Libellen en zweefvliegen. Dit is een weide-excursie met veel sloten.

We verwachten stil te staan bij zoetwaterinsecten.

Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

KNNV Amsterdam - Samen de natuur in!

excursies | inventarisaties | lezingen | cursussen | reizen

De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), afdeling Amsterdam, opgericht in 1901, is de oudste natuurorganisatie van Nederland. De vereniging houdt zich bezig met natuurbeleving, -studie, -bescherming en -educatie.

De afdeling Amsterdam telt 9 werkgroepen:

insecten, mossen, planten, paddenstoelen, stadsnatuur, muurplanten, nachtvlinders, forensische ecologie en vissen-amfibiën-reptielen.

Iedereen is welkom, of je nu weinig of veel kennis hebt van de natuur. Ga een keer mee! Kijk voor meer info en aanmelden naar www.knnv.nl/amsterdam/ of mail naar ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Contributie per jaar

Gewoon lid € 35,00
Huisgenootlid € 12,50
Jeugdlid (tot 26) € 17,50

WORD LID

- samen natuur ontdekken en beleven
- helpen natuur te beschermen
- meedoen met activiteiten van afdeling Amsterdam en andere afdelingen
- deelnemen aan natuuruitjes en reizen in binnen- en buitenland
- 4 keer per jaar het blad 'Blaadje' (afdeling A'dam) en de 'Natura (landelijke KNNV)
- 10% korting bij de KNNV uitgeverij

www.knnv.nl/amsterdam/

KNNV Amsterdam

Afzender:
LEDENADMINISTRATIE AMSTERDAM
Nieuweerdijk 265,
1171 NP BADHOEVEDORP